

Nr 997

Av herr Johansson i Skärstad m. fl., om en förebyggande ungdomsvård, m. m.

Situationen i den svenska ungdomsvärlden inger många ansvarskännande medborgare bekymmer.

Först bör dock i sanningens intresse poängteras att de uppenbart brottsligas antal bland de unga procentuellt sett är ganska litet. — Om man räknar med att 1—1,5 % av en årskull pojkar i åldern 15—21 år begår handlingar som blir föremål för ingripanden, är ju detta en relativt låg siffra. Det betyder att, om en årskull pojkar består av ca 53 000, bland dessa finns omkring 800 med ett brottsligt beteende.

Bland flickorna är brottsfrekvensen mindre. Man brukar räkna med en siffra av ca 0,2 % per årskull, vilket gör att ungefär 100—110 av dessa ungdomar kommer i klammeri med rättvisan.

Dessa siffror kommer dock att te sig åtskilligt annorlunda om man jämför dem med motsvarande siffror för 1920-talet. Man räknar med en ökning av brottsfrekvensen bland ungdomar i åldern 15—18 år med 500 % vad pojkarna beträffar och med 800 % vad flickorna beträffar från 1920-talet fram till 1950-talet. Här kan också påpekas den brottslighet som förekommer bland ungdom under 15 år.

Huvuddelen av svensk ungdom är alltså fortfarande — sett ur brottssynpunkt — skötsam.

I utvecklingen ligger dock tendenser som kan te sig bekymmersamma. Tydligt kan man tala om en påtaglig och alltjämt pågående procentuell ökning av antalet ungdomar med brottsligt beteende. Vidare går utvecklingen mot en allt »hårdare» och »kallare» brottskatalog. Bl. a. ökar antalet våldsbrott.

Men även beträffande den övriga delen ungdom, de »skötsamma», finns det tendenser som kan te sig besvärande. Visserligen finns i de »nya» beteendemönstren sådant som kan betraktas som positivt. Dagens ungdomar är frimodigare och mera självständiga än sina föregångare. I vissa avseenden är de säkert mera ambitiösa och socialt medvetna. Men i bilden finns också sådana drag som stillöshet och undfallenhet för även ynkliga nymodigheter. Där finns också respektlöshet för givna och nödvändiga regler och minskad lust att ta ansvar i föreningsliv och samhällsliv. Man vill i många fall ha det mesta serverat, och det får då heller inte vara »svårsmält».

I en del av detta beteende kan ligga faror som underlättar brottslighetens spridning bland de unga.

När de unga råkat hamna bland de avsigkomna, skymtar ett annat problem: svårigheten att kunna erbjuda dessa ungdomar en vård som svarar mot deras individuella behov. Bland de brottsliga finns en grupp vilkas bakgrund är vad vi i allmänhet kallar psykisk abnormitet. Andra grupper tycks vara mera normalt utrustade. Men ofta blandas i våra ungdomsanstalter normala och abnorma. Mindre avancerade brottslingar förläggs tillsammans med mer avancerade. Även häri ligger faror. De sämre elementen tillåts vidareutveckla de mindre avancerades brottstendenser. Och för de abnorma torde de övriga brottslingarna knappast erbjuda någon lämplig miljö.

Man har anledning spörja efter orsakerna till dagssituationen i ungdomsvärlden. Och de är säkert många. Men sammanfattningsvis kan man nog konstatera att bakom brottslighet och andra eventuella avarter ligger både ärftliga faktorer och faktorer i uppväxtmiljön.

Det finns nu liksom förr grupper av ungdom som föds med speciella anlag till brottsligt beteende. När dessa tendenser sedan möter påverkan från emot brottslighet, faller dess bärare lättare offer för denna påverkan.

Men det kan inte bara vara fråga om en ökande ärftlig belastning. Det tycks också finnas mäktiga faktorer i nuet vilka verkar i riktning mot brottsligt beteende eller mot ett liv präglad av avarter.

Dagens »värld» är för övrigt en helt annan än den som föregående generation växte upp i. Hela samhällsstrukturen är omvandlad. Förr gavs huvudimpulserna till livssyn och livsstil av treklngen hemmet—skolan—kyrkan. Både hemmet och kyrkan har i dag reducerats som impuls-givare. Detta beror till dels på den starka urbaniseringsprocessen. Men ännu mer tycks omvandlingen gå tillbaka på den ideologiska kulturradikalism vars rottrådar går ända ned i upplysningstiden. Och denna radikalism har på olika vägar tagit den moderna tekniken till hjälp för sin spridning.

I samma mån som hemmets och kyrkans fostrarroll reducerats, har samhällets ansvarsroll ökat. De ledande skikten i samhället övar inflytande direkt eller indirekt över våra verkliga massmedia. Och det som serveras svenska folket via dessa media måste ju ha sanktion hos uppdragsgivarna. Det serveras ett rikhaltigt våldsmaterial som ger impulser till brottsliga beteenden. Vi blir föremål för en förstucken sexualpropaganda, som lockar till löslighet, och i massmedia möter vi ett förhårligande av alkoholseden som väl knappast kan leda till annat än ökat bruk av alkohol och vidare till alkoholmissbruk. Allt detta tycks ske med samhällsledningens goda minne. Och även om kulturradikalismen inte omfattas av någon folkmajoritet, förefaller den dock ha tillskansat sig den huvudsakliga dispositionsrätten till våra massmedia.

Ungdomen frånhändes mer och mer det kapital av religiöst-etiska värden som tidigare generationer fick i den kristna fostran; trycket från dåliga

impulser har ökat. Behöver man då undra över att utvecklingen ter sig sådan den gör — med ökad bestialitet i våldsbrotten, alltmer omfattande narkotikamissbruk och ökad löslighet på det sexuella planet. o. s. v.

Samhället bär en stor del av ansvaret för den situation som nu föreligger på grund av att man försummar att delge ungdomen bestående regler för en harmonisk samhällsgemenskap. Dessutom har man alltför ytligt behandlat frågor om återanpassning till normalt samhällsliv.

Den situation som uppstått inrymmer ett tragiskt lidande både för de missanpassade och deras omgivning. Samhället åsamkas även stora och onödiga kostnader.

Med hänvisning till det ovan anförda hemställes,

att riksdagen i skrivelse till Kungl. Maj:t anhåller om utredning i syfte

a) att söka närmare klarlägga dagssituationen och utredna orsakerna till dagens läge i ungdomsvärlden,

b) att pröva vad som kan göras för en mer individualiserad vård av de redan missanpassade,

c) att söka finna vägar för en förebyggande ungdomsvård.

Stockholm den 28 januari 1969

Sven Johansson (cp)

i Skärstad

Nils Franzén (cp)

i Träkumla

Bengt Börjesson (cp)

i Falköping

Arne Magnusson (cp)

i Nennesholm

Åke Polstam (cp)

Nr 998

Av herrar **Johansson** i Växjö och **Polstam**, om åtgärder mot barnolycksfall.

(Lika lydande med motion nr 877 i Första kammaren)

Stockholm den 28 januari 1969

Bertil Johansson (cp)

i Växjö

Åke Polstam (cp)